

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/116/2025
Identifikačné číslo spisu:	1121200524
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1121200524.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Terézie Mecelovej, v spore žalobkýň 1/ G. C., narodenej XX. R. XXXX, J., V. XX, a 2/ U. O., narodenej X. X. XXXX, P. V., V. X, obidvoch zastúpených advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Bratislava, Záhradnícka 4836/51, IČO: 47 234 318, proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Bratislava, Pribinova 19, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-14C/4/2021, o dovolaní žalobkýň proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2025 sp. zn. 7Co/86/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej priznáva náhradu trov dovolacieho konania od žalobkyne 1/ v plnom rozsahu.

Žalovanej priznáva náhradu trov dovolacieho konania od žalobkyne 2/ v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 20. 2. 2024 sp. zn. B1-14C/4/2021 (č. k. B1-14C/4/2021-87) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 8.000 eur, to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), uložil žalovanej zaplatiť žalobkyni 2/ titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 8.000 eur, to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.), žalobkyni 1/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100% (výrok III.), žalobkyni 2/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 % (výrok IV.) a vo zvyšku žalobu zamietol (výrok V.).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že žalobkyne 1/ a 2/ sa v konaní domáhali priznania náhrady nemajetkovej ujmy, každá vo výške 30.000 eur, v súvislosti s úmrtím ich otca, resp. nevlastného otca I. I. v dôsledku dopravnej nehody zavinenej vodičom X. I. dňa 12. 12. 2019. Svoj nárok uplatnili podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka (v skratke „OZ“) v spojení so zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“).

Vodič X. I., ktorý viedol motorové vozidlo povinne zmluvne poistené u žalovanej, bol trestným rozkazom Okresného súdu Levice zo dňa 30. 4. 2021 sp. zn. 3T/33/2021 právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody za prečin usmrtenia.

1.2. Súd prvej inštancie konštatoval neoprávnený zásah do práva pozostalých žalobkyní na súkromný a rodinný život. V konaní bol preukázaný vrelý a intenzívny vzťah žalobkyní s otcom, hoci nebol ich biologickým otcom, ale od detstva tvorili rodinu a po celý život sa o ne staral. Otec požíval prirodzenú autoritu, viedol ich rodinne, pomáhal a bol veľkou oporou aj inšpiráciou pre ich rodinný, pracovný a súkromný život. Otec žalobkyne viedol k úcte aj medzi súrodencami tým, že nikdy medzi nimi nerobil rozdiely, radi s otcom trávil čas spolu so svojimi rodinami a jeho vnúčatami. Jeho úmrtie veľmi bolí aj po rokoch a so stratou sa veľmi ťažko vyrovnávali, každá po svojom. Okresný súd dospel k záveru, že smrťou otca došlo k pretrhnutiu vzájomných citových väzieb vybudovaných počas spoločného života v rodine, vzájomne pestovaných v priebehu celého života aj potom, čo odišli zo spoločnej domácnosti a naďalej sa stretávali a trávil čas spolu s rodinou. Pri ustálení výšky náhrady nemajetkovej ujmy okresný súd prihliadol na závažnosť ujmy, intenzitu zásahu a okolností, za ktorých k nemu došlo. Zároveň prihliadol na rozsudok vydaný Okresným súdom Bratislava I dňa 11. 3. 2022 sp. zn. 22C/41/2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 5. 2023 č. k. 15Co/66/2022-158, z ktorých vyplýva, že bratovi žalobkyní I. I. bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 8.000 eur a manželke otca 10.000 eur. Súd prvej inštancie potom žalobu vo zvyšku uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy zamietol.

1.3. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a priznal žalobkyniam náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 31. marca 2025 sp. zn. 7Co/86/2024 rozsudok súdu prvej inštancie v (odvolaní žalobkyní) napadnutej časti potvrdil a žalovanej proti žalobkyniam nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Urobil tak po zistení, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výroku V. je vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP). K odvolacím námietkam žalobkyní uviedol:

2.1. V konaní bol preukázaný zásah do práv na ochranu osobnosti žalobkyní smrťou ich otca pri dopravnej nehode v podobe nezvratnej deštrukcie medziľudských (rodinných) väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobkyní, zo života ktorých je takto vzniknutá trauma prakticky neodstrániteľná. Smrť sama osebe je závažným zásahom do práva na ochranu osobnosti, spôsobuje ťažké psychické rozpore a v prípade fungujúcej rodiny dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka napriek plynutiu času. Za daných okolností je preto morálne zadost'učinenie nepostačujúce, čo odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka žalobkyniam.

2.2. Výška peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu. Vodiacimi parametrami spravodlivého zadost'učinenia je atribút primeranosti a zachovanie proporcionality. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zákon ustanovuje dve kritériá, a to závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby došlo. Výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/139/2011).

2.3. V prejednávacom prípade ide nepochybne o závažnú ujmu vzniknutú žalobkyniam v súvislosti s úmrtím ich otca, ale priznaná náhrada musí odzrkadľovať závažnosť spôsobenej ujmy a konkrétne preukázané okolnosti porušenia práva, medzi ktoré možno zaradiť aj intenzitu kontaktu so zomrelým, finančnú odkázanosť pozostalých na príjme zosnulého, riadne preukázané tvrdené následky ujmy, vek zosnulého, vek pozostalých a pod. Opakovanú ekonomickú závislosť žalobkyní odvolací súd nepovažoval za skutočnosť, ktorá by odôvodňovala zvýšenie náhrady nemajetkovej ujmy nad rozsah (súdom prvej inštancie, pozn. dovolacieho súdu) priznanej sumy predovšetkým s ohľadom na vek žalobkyní aj ich zomrelého otca, za súčasného nepreukázania zdravotného alebo iného znevýhodnenia žalobkyní, ktoré by na finančnú podporu svojho otca boli odkázané. Podstatným pre posúdenie psychickej ujmy je aj vyšší vek žalobkyní, kedy sa predpokladá väčšia odolnosť pri zvládaní traumy spočívajúcej v strate rodiča. Odvolací súd nespochybnil individuálne prežívanie traumy a vo všeobecnosti dané psychické strádanie v dôsledku straty blízkej osoby, avšak uvedené nemusí byť

nevyhnutne skutočnosťou, pre ktorú je dôvodné náhradu zvýšiť, zvlášť za situácie, kedy následky vo sfére psychickej ujmy v podobe medikamentózneho liečby a v pracovnej sfére neboli, za súčasného rozporovania týchto tvrdení žalovanou, žalobkyňami preukázané. Odvolací súd preto priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy považoval za primeranú preukázaným konkrétnym okolnostiam.

2.4. Odvolací súd vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2017 pri posudzovaní odvolania a primeranosti výšky prisúdennej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zohľadnil aj rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov. Poukázal príkladom na 17 konkrétnych súdnych rozhodnutí špecifikovaných označením okresného súdu, ktorý rozhodoval v prvej inštancii, označením krajského súdu, ktorý rozhodoval ako súd odvolací, spisovou značkou každého rozhodnutia (u niektorých aj dátumom ich vydania), výškou priznanej nemajetkovej ujmy, uvedením príbuzenského pomeru obete a pozostalých osôb a skutočnosti, či išlo o ujmu vzniknutú v dôsledku dopravnej nehody. Na ich základe uzavrel, že v danom prípade je so zreteľom na preukázané okolnosti a zohľadnenie najaktuálnejšej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v obdobných prípadoch primeraná výška nemajetkovej ujmy pre každú žalobkyňu v sume 8.000 eur. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v takto určenej výške zohľadňuje životnú úroveň v krajine a nepredstavuje prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je spôsobilá kompenzovať vzniknutú ujmu v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe.

2.5. Odškodnenie pozostalých pri úmrtí v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania alebo pozostalých osôb poškodených násilnými trestnými činmi vychádza z posudzovania odlišných kritérií ako je tomu v prejednávanej veci; navyše ide o tzv. pozitívny záväzok štátu voči občanovi. Nemožno vychádzať z výšky odškodnenia podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý sa aplikuje na prípady škody spôsobenej činnosťou (alebo nečinnosťou) orgánov verejnej moci. Odvolací súd bral zreteľ predovšetkým na aktuálnu rozhodovaciu činnosť súdov v obdobných veciach náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím pri dopravnej nehode a vychádzal z kritérií, ktoré bolo pre daný prípad potrebné aplikovať - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

2.6. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní úspešnej žalovanej náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyňam nepriznal zohľadňujúc skutočnosť, že jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobkyne z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Namietli arbitrážnosť, nepreskúmateľnosť, nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedli, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu zatiaľ nebola vyriešená právna otázka (aspoň rámcových) kritérií pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, založenej na skutkovom stave, ktorý je predmetom tohto sporového konania. Ako právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené žalobkyne (v ďalšom texte označené aj ako „dovolateľky“) vymedzili nasledovné otázky: 1/ Aké hľadiská treba mať na zreteli pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy hradenej z povinného zmluvného poistenia za duševné útrapy spôsobené pozostalým, za narušenie ich emocionálnych vzťahov, za zásah do ich súkromného a rodinného života v súvislosti s usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode, na ktoré musia súdy rozhodujúce o tomto nároku prihliadať? 2/ Majú sa zohľadňovať pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy hradenej z povinného zmluvného poistenia aj majetkové pomery škodcu/poisteného, resp. jeho postoj k dopravnej nehode a k pozostalým (morálna satisfakcia)? 3/ Má sa zohľadňovať pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy hradenej z povinného zmluvného poistenia náhrada priznávaná na základe iných hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodňovanie sekundárnych obetí? 4/ Čo má pozostalým odčiniť, resp. akú funkciu plní náhrada priznávaná v súlade s § 13 ods. 2 OZ pri usmrtení blízkej osoby? 5/ Akú náhradu nemajetkovej ujmy modifikovateľnú zákonnými a judikatórnymi kritériami je možné považovať v prípade najbližších osôb (manžel, rodičia, deti) za základnú čiastku za zásah do osobnostných práv a za znehodnotenie citových vzťahov medzi pozostalými a blízkou osobou usmrtenou pri dopravnej nehode?

4. Žalovaná vo vyjadrení označila dovolanie za nedôvodné, pretože rozhodnutia súdov nižších inštancií sú správne a súladné s rozhodovacou praxou súdov v obdobných prípadoch. Prípustnosť dovolania

podľa § 420 písm. f) CSP nie je daná, skutkový a právny stav je v konaní náležite zistený a rozsudky sú zodpovedajúcim spôsobom odôvodnené. Skutočnosť, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy nie je podľa predstáv žalobkyní neznamená jej neprimeranosť okolnostiam zisteným v súdnom konaní. Ustálená rozhodovacia prax českých súdov nie je určujúca pre rozhodnutie slovenského súdu. Súd prvej inštancie postupoval správne, keď pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy zobral do úvahy a prihliadol aj na právoplatne skončený spor brata žalobkyní. K uplatneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaná uviedla, že otázky č. 1 - 4 položené dovolaciemu súdu žalobkyňami nespĺňajú kritériá vymedzenia a relevantnosti právnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 CSP, nastrojú kritérium prihliadania na to, že náhrada nemajetkovej ujmy bude/je krytá povinným zmluvným poistením. Otázka č. 5 je skoncipovaná nad rámec prejednávanej veci aj nad rámec Civilného sporového poriadku. Poukázala na výsledok dovolacieho konania vedeného pod sp. zn. 9Cdo/154/2023 Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a na to, že dovolací súd dovolateľkami nastolené právne otázky riešil opakovane napr. v konaniach sp. zn. 4Cdo/139/2011, 7Cdo/215/2020, 7Cdo/73/2021, 7Cdo/103/2023, v judikátoch R 29/2001, R 3/2022.

5. Vyjadrenie žalovanej doručil dovolací súd v zmysle § 436 ods. 4 CSP dovolateľkám prostredníctvom ich právneho zástupcu; na ďalšie vyjadrenie dovolateľiek za použitia § 436 ods. 3, 4 CSP neprihliadol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej tiež „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, preto pristúpil k skúmaniu jeho dôvodnosti.

7. Dovolateľky vyvodzovali prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7.2. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. Dovolateľky tvrdili, že vada zmätočnosti spočíva v arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti a nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu.

9. Ako vyplýva (aj) z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 zo dňa 20. septembra 2022 „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“ O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj v prípade ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú

pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

10. K námietkam dovolateľiek týkajúcim sa nedostatočného odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo strany sporu na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. K jeho naplneniu dochádza tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle. Povinnosťou súdu je svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP v spojení s § 234 ods. 2 CSP; I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Všeobecný súd musí vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov/strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na ten, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko, Hiro Balani c. Španielsko, Georgiadis c. Grécko, Higgins c. Francúzsko).

11. Dovolací súd oboznámiac sa s obsahom odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP, preto ich nemožno považovať za neodôvodnené či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Potrebné je zdôrazniť, že prvoinstančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

12. Všeobecné tvrdenie dovolateľiek, že súdne rozhodnutia príkladmo spomenuté odvolacím súdom nemôžu byť spoľahlivým základom pre kreovanie záveru o primeranosti výšky priznanej relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy, lebo v každom z nich je náhrada nemajetkovej ujmy posudzovaná za výrazne odlišných skutkových okolností, je z dôvodu absencie konkretizácie odlišností len prejavom nesúhlasu polemizujúcim s odôvodnením odvolacieho súdu. Odvolací súd (v 17. odseku odôvodnenia jeho rozsudku) výslovne považoval za nepochybné, že morálne zadost'účinenie nie je za zistených okolností postačujúce, preto bolo podľa dovolacieho súdu nadbytočné uvádzať, či sa vodič zaviniší dopravnú nehodu cit.: „žalobkyniam ospravedlnil (t. j. absentuje morálna satisfakcia)“ a či poskytol poškodenému po nehode pomoc ako podľa dovolateľiek „povyšujúce faktory, ktoré mali byť súdmi v zmysle judikatúry zohľadnené pri kreovaní záveru o primeranosti výšky nemajetkovej ujmy“. K výtku dovolateľiek, že odvolací súd nereagoval na nimi prezentované rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (založené na odlišnej právnej úprave, pozn. dovolacieho súdu) treba zopakovať, že pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu rozhodnutia súdov iných štátov nespádajú (uznesenie

Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/129/2017).

12.1. Odvolací súd podľa žalobkyní nedostatočne odôvodnil voľnú úvahu, ktorou dospel k výške peňažnej satisfakcie tak, aby bola zo strany žalobkyní vnímaná ako spravodlivá a primeraná. Z rozhodnutí všeobecných súdov uvedených v 20. bode odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, že ide o rozhodnutia s diametrálne odlišnými skutkovými okolnosťami, ako tvrdia žalobkyne (bez uvedenia, v čom tieto odlišnosti spočívajú); naopak, ide o prípady úmrtí rodiča pri resp. v dôsledku dopravných nehôd a nemajetkovej ujmy pozostalého dieťaťa. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (bod 21 odôvodnenia) je zrejmé aj vyhodnotenie uvedených rozhodnutí („Z vyššie uvedeného prehľadu priznaných náhrad možno vyvodit', že tieto sa pohybujú pri pozostalých plnoletých deťoch v rozmedzí 3.000 - 20.000 eur.“) a jeho aplikácia na súdený spor v podobe záveru (po vyhodnotení aj ďalších kritérií) o primeranosti súdom prvej inštancie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyní. Odvolací súd sa zaoberal aj kritériom „emocionálnej či finančnej závislosti, resp. psychickej ujmy utrpenej žalobkynami“, a to v odseku 19 odôvodnenia jeho rozsudku (ktoré v zostručnenej podobe dovolací súd uvádza v bode 2.3. tohto rozsudku). Okrem uvedených odvolací súd uviedol v dôvodoch svojho rozsudku aj ďalšie kritériá, ktoré vzal pri svojom rozhodovaní do úvahy (za hlavné označil dve, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby došlo - vid' jeho bod 16 a záver bodu 22), vychádzal tiež napr. z blízkosti rodinného vzťahu žalobkyní a ich otca, nenávratnej deštrukcie ich rodinných väzieb, utrpenej traumy žalobkyní, intenzity kontaktu s otcom, vek otca aj dcér v čase dopravnej nehody, životnú úroveň v krajine (pozri body 16, 19, 21 odôvodnenia odvolacieho rozsudku), preto ani argument dovolateľiek o ich absencii nemôže obstať.

12.2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd podrobne zdôvodnil, prečo potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej zamietajúcej časti. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie uzavrel, že úmrtím otca žalobkyní došlo k pretrhnutiu úzkych rodinných väzieb, čo predstavuje zásah do ich práva na súkromný a rodinný život a neodstrániteľnú ujmu, ktorú možno zmierniť len priznaním peňažnej satisfakcie. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy musí odzrkadľovať konkrétne preukázané okolnosti (vid' bod 2 a body 12, 12.1. tohto rozsudku dovolacieho súdu). Uviedol, že preukázanie značnej intenzity takýchto väzieb odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá bola správne ustálená súdom prvej inštancie ako adekvátne okolnostiam prejednávaneho prípadu a nevybočujúca z rámca priznaných náhrad v iných skutkovo porovnateľných prípadoch. Prisúdenú náhradu hodnotil ako nie zjavne neprimeranú okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nehodnotil ju ako prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie. V dôvodoch svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval za rozhodujúci, obsah odvolania, vyjadrenia žalovanej k odvolaniu, odvolacej repliky, i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne. Odvolací súd sa, ako už bolo uvedené vyššie, vysporiadal aj s podstatnými odvolacími námietkami žalobkyní. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva ich nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť alebo nepresvedčivosť, dovolateľky v základnom konaní dostali odpoveď na všetky tie námietky, ktoré mali podstatný význam pre rozhodnutie sporu.

12.3. K zvyšnej časti dovolania týkajúcej sa vady zmätočnosti ako uplatneného dovolacieho dôvodu dovolací súd uvádza, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie ďalšie odvolanie) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri rozhodnutia dovolacieho súdu napr. sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Správnosť súdmi riešených skutkových otázok (napr. záverov o existenčnej závislosti žalobkyní od ich otca, o potrebe vyhľadania odbornej pomoci po jeho úmrtí a pod.) nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

13. Po analýze obsahu spisu a odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií dovolací súd konštatuje, že v postupe odvolacieho súdu v spojitosti s postupom okresného súdu nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľa na jeho procesných právach v miere porušujúcej jeho právo na spravodlivý proces a založiť tak dôvodnosť dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho

právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

14. Žalobkyne tvrdili prípustnosť podaného dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP by dovolateľ mal a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť potrebu, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil a c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

15. Žalobkyne vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP tvrdili, že v dovolaní nastolené právne otázky (č. 1/ až 5/ uvedené v 3. bode tohto rozsudku) doteraz dovolací súd neriešil, resp. nevyriešil. Jadrom nimi položených dovolacích otázok bolo nesprávne právne posúdenie otázky primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Najvyšší súd k tejto problematike už opakovaně zaujal svoje stanovisko vychádzajúc z premisy, že stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vecou voľnej úvahy súdu, ktorá ale musí byť náležite odôvodnená a musí mať základ v konkrétnych skutkových zisteniach súdu zohľadňujúcich individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu, ktoré sú relevantné pre posúdenie primeranosti náhrady v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Dovolateľkami nastolené otázky súvisiace s posúdením primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch s prihliadnutím na závažnosť spôsobenej ujmy a individuálne skutkové okolnosti boli opakovaně riešené napríklad v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/139/2011, 7Cdo/131/2020, 7Cdo/215/2020, 7Cdo/73/2021, R 29/2001, 7Cdo/103/2023 publikovanom ako judikát č. R 69/2024, 9Cdo/154/2023, rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa teda v tomto smere považuje za ustálenú. V rámci dovolacieho prieskumu preto dovolací súd posudzoval, či napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu pri stanovení výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých došlo k odklonu od takto ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 83/2018, R 71/2018, čl. 2 ods. 1 a čl. 3 Základných princípov CSP).

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 30. októbra 2012 sp. zn. 4Cdo/139/2011 (na ktorý odkázal aj odvolací súd) konštatoval, že „pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka zakotvuje taxatívne dve kritériá: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Pričom vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby.... . Druhé kritérium, a to okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, je stanovené zámerne veľmi všeobecne tým, že by malo byť uplatnené vo vzťahu ako k postihnutej fyzickej osobe, tak k osobe, ktorá neoprávnený zásah spôsobila, napr. či išlo na strane pôvodcu neoprávneného zásahu len o určitú ľahkú nedbanlivosť alebo naopak o úmysel. Tým je sledovaný cieľ, aby pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia bolo možné v rámci voľnej úvahy súdu, ktorá práve na tomto mieste dostáva veľký priestor, a v súlade s princípom spravodlivosti pružne prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Osobné a majetkové pomery škodcu nemajú priamy vplyv na priznanú výšku nemajetkovej ujmy. Súd musí pritom však vychádzať vždy z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať je ohraničená výškou navrhovateľom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu. V danom prípade bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť blízkej osoby (dcéry) rodičom každému z nich vo výške 15.000 eur a súrodencom každému z nich vo výške 2.000 eur, zohľadnením straty dieťaťa, ktorá je pre rodiča vždy mimoriadnym zásahom do jeho súkromného a rodinného života. Ďalej spolužitie v spoločnej domácnosti, poskytovanie vzájomnej starostlivosti, blízky citový vzťah, lebo sa jednalo o dcéru, ktorá bola hybnou silou ich domácnosti.“

17. V uznesení z 29. septembra 2021 sp. zn. 7Cdo/131/2020 (v 20. odseku odôvodnenia) najvyšší súd skonštatoval, že „otázka výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť.“

18. V uznesení z 31. januára 2022 sp. zn. 7Cdo/215/2020 najvyšší súd poukázal na to, že „stanovenie kritérií nie je celkom možné v podmienkach samotného dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Jadro nastoleného problému je možné primárne riešiť skôr v oblasti zákonodarnej činnosti zmenou zákona, ako prostredníctvom súdno-aplikačnej praxe (m. m. sp. zn. 7Cdo/204/2018).“

19. K otázke výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v uznesení z 30. júna 2022 sp. zn. 7Cdo/73/2021 najvyšší súd uviedol, že táto „je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej konkrétnej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b) CSP je zo širších hľadísk to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky, akou je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť.“

20. Právna veta judikátu č. R 29/2001 (rozsudok najvyššieho súdu z 29. apríla 1998 sp. zn. 1Cdo/89/1997) znie: „Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky musí súd prihliadať aj na okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.“

21. Rozsudkom z 26. augusta 2024 sp. zn. 7Cdo/103/2023, ktorý bol prijatý ako judikát č. R 69/2024 najvyšší súd judikoval: „Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka nie je dôvodné túto náhradu obmedziť najvyšším prípustným odškodnením podľa zákona o obetiach trestných činov (zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, resp. zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov).“

22. K uvedeným záverom sa dovolací súd prihlásil aj v rozsudku z 18. decembra 2024 sp. zn. 9Cdo/154/2023, v ktorom prejednával dovolanie podané bratom žalobkyní I. I. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2023 sp. zn. 15Co/66/2022 vydanom v skutkovo a právne totožnej veci (náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv žalobcu úmrtím jeho otca I. I. v dôsledku zranení utrpených pri dopravnej nehode z 12. 12. 2019 priznaná vo výške 8.000 eur).

23. Východiskom rozhodovania dovolacieho súdu v posudzovanom spore boli zhora prezentované právne závery vyplývajúce z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu k právnym otázkam č. 1/ až 5/ položeným dovolateľkami (v bode 3 tohto rozsudku), s ktorými sa stotožnil a v celom rozsahu na ne ako

na plne aplikovateľné aj v tomto spore odkazuje. Dovolací súd potom uzatvára, že dovolaním napadnutým rozhodnutím sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pokiaľ pri stanovení výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch realizoval test proporcionality, zohľadnil blízky príbuzenský a citový vzťah rodiča a dospelého dieťaťa, vážny zásah do súkromného a rodinného života dcér, spojený s pocitom smútku a bolesti z nenapraviteľnej emocionálnej ujmy a na druhej strane aj to, že priznaná výška nemajetkovej ujmy nemá likvidačný charakter. Zohľadnením závažnosti spôsobenej ujmy a rozhodovacej súdnej praxe, ako aj porovnaním priznávaných súm náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdmi nižších inštancií v obdobných sporoch možno dospieť k záveru o primeranosti priznanej sumy 8.000 pre každú žalobkyňu vychádzajúc z individuálnych a jedinečných skutkových okolností sporu. V kontexte uvedeného dovolací súd považuje za potrebné dodať, že závery súdov nižšej inštancie sú výsledkom komplexného posúdenia a vyhodnotenia skutkových okolností preskúmvanej veci v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcou z § 191 CSP. Skutočnosť, že strana sporu sa s vyčíslením primeranej výšky náhrady odvolacím súdom nestotožňuje sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania, ak odvolací súd pri jej zisťovaní vychádzal z uvedených kritérií, zadefinovaných ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva.

24. Napokon najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy závislá od výsledku posúdenia individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka predstavuje právnu normu s relatívne neurčitou hypotézou, ktorá nie je stanovená priamo právnym predpisom a prenecháva tak súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, iba málo obmedzeného okruhu okolností. Podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné precedenčne zaviazat' súdy ku konkrétnemu spôsobu rozhodovania o určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

25. V kontexte uvedeného dovolací súd uzatvára, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné, pretože nezistil porušenie práva dovolateľiek na spravodlivý proces. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné, pretože odvolací súd sa pri riešení nastolených právnych otázok neodklonil od rozhodnutí dovolacieho súdu v obdobných sporoch, čo by bolo dôvodom na odmietnutie dovolania. Vzhľadom na nedôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd dovolanie ako celok zamietol podľa § 448 CSP.

26. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd voči neúspešným žalobkyniam, ktorých procesné spoločenstvo je samostatné, priznal náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.